

Министерство на финансите

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПРОТОКОЛ

за проведените консултации на основание чл. 77 от Закона за публичните финанси

между Министерството на финансите и Националното сдружение на общините в Република България

по проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2024 г.
в частта за общините

Двете страни,

като отчитат необходимостта от продължаване на целенасочените действия за минимизиране на негативното отражение върху общинските бюджети на нестабилността в международната и национална среда, инфлацията, кризите и природните бедствия,

обединяват усилията си за:

- изпълнение на препоръките на Съвета на Европа и на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за реализиране на финансовата децентрализация, вкл. и чрез обвързване на местните данъчни приходи с местното икономическо развитие и за повишаване ефективността на прилагането и събирането на данъците върху собствеността;
- ясно определяне и ресурсно осигуряване на разходните отговорности на местната власт в България с подходящи самостоятелни и подлежащи на развитие приходаизточници и/или с адекватна финансова компенсация от държавата при спазване на Европейската харта за местно самоуправление, действащото законодателството, Закона за публичните финанси и Закона за нормативните актове;
- гарантиране непрекъсваемостта и адекватното на разходните потребности финансиране на най-важните публични услуги като приоритетна задача на държавата и общините - детски ясли и детски градини, училища, социални услуги, детско и училищно здравеопазване, културни институти, поддържане на чистотата на населените места, осветление на улици и площади, обществен

ред и сигурност, поддръжка, ремонт и изграждане на уличната и пътна мрежа и на публичната инфраструктура, отид, спорт и туризъм;

- продължаване на финансирането от държавния бюджет на дейности и услуги с висок обществен ефект, вкл. осигуряване достъпа до обществен транспорт, до храни и стоки от първа необходимост, до здравни и други публични услуги на населението в труднодостъпни, отдалечени и/или рискови райони;
- увеличаване правомощията на общините при управлението на делегираните от държавата дейности, при ясни изисквания за резултатност и в сътрудничество със секторните министерства при реализирането и финансовото осигуряване на приоритетите на държавните политики на местно ниво;
- осигуряване на подходящи нормативни и финансови условия при управлението на европейските средства и при реализирането на предвидените на национално ниво реформи, включително и ресурса по новите инструменти на ЕС.

I. Постигнати договорености при преговорите

НСОРБ приема рамката на бюджетните взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет, заложена в Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2024 г. като добра основа за надграждане на съвместните усилия за последващо увеличение на ресурса за общините с цел осигуряване на оптимално функциониране на всички системи през цялата година.

Съгласно публикувания Законопроект:

1. Основните бюджетни взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет за 2024 г. са в общ размер 7 812,5 млн. лв. (ръст спрямо 2023 г. с 846,2 млн. лв. или 12,1%), от които:

- **обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 6 928 млн. лв. (увеличение спрямо 2023 г. с 840,2 млн. лв. или с 13,8%), въпреки че 92 % от предложения ръст е само за две от седемте финансирани по стандарти функции - образование и социални услуги, при управлението на ресурса за които общините спазват редица нормативни ограничения. Предвидените увеличения на стандартите в секторите здравеопазване, култура и общинска администрация не покриват както ръста на МРЗ, така и колективните трудови договори в първите два сектора.** В тази връзка, предлагаме да се обмислят варианти за увеличение на средствата за тези функции, съобразно предложенията на секторните министерства, вкл. и чрез резервирането им в централния бюджет.
- **обща изравнителна субсидия – 410,0 млн. лв. (увеличението спрямо 2023 г. е минимално – с 1,5 % или 6 млн. лв.).** Защитният компонент за компенсиране

ръста на минималната работна заплата в местните дейности, който беше договорен при преговорите - не е включен в публикувания за обществена консултация законопроект, но предстои да бъде добавен като отделен трансфер за други целеви разходи за местни дейности за 2024 г. в размер на 60 млн. лв. (*с 10 млн. или 20% повече от 2023 г.*) в окончателните текстове, които Министерският съвет предстои да разгледа и одобри.

- **трансфер за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища** – 48,2 млн. лв. (размерът остава непроменен от 2021 г. до сега).
- **целева субсидия за капиталови разходи** – 426,3 млн. лв. (размерът ѝ остава на нивата от 2023 г.).

2. Допълнително в централния бюджет са разчетени средства за секторни политики в общ размер на 272,8 млн. лв., подробно описани в чл. 1, ал. 5 от проекта на ЗДБРБ за 2024 г. С оглед на проведените преговори и писмо на МФ изх. № 91-00-153/09.11.2023 г., очакваме в окончателните текстове на законопроекта, които Министерският съвет предстои да разгледа и одобри, да бъде посочено и конкретното разпределение на останалите 129,2 млн. лв., предвидени за общински секторни услуги, които също са разчетени в централния бюджет.

3. Средствата за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони са увеличени с 37,5%, спрямо 2023 г., с което да бъдат подкрепени усилията на общините за осигуряване на достъпен обществен транспорт.

4. Добре работещи норми от предходни години се запазват и надграждат, като например възможността за трансформиране на част от целевата субсидия за капиталови разходи (до 50%) в трансфер за други целеви разходи за извършване на неотложни текущи ремонти, като обхватът на допустимите дейности се определи с постановлението за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2024 г.

5. Предвидено е приемане на Национална програма за финансиране на основен ремонт, реконструкция и изграждане на улици, на общински пътища, на водопроводи, на канализации, на пътната инфраструктура, изградена на база подхода „безопасна система/пътна безопасност“, както и за основен ремонт и реконструкция на сгради, публична общинска собственост, в т.ч. в които се осъществяват дейности в областта на културата, **за периода 2024 - 2026 г. по проекти на общините с общ индикативен размер до 1,0 млрд. лв.** (съгласно чл. 92).

НСОРБ оценява положително и предложенията за промени в данъчните закони, по-специално идеята за модернизиране и повишаване ефективността на данъчното облагане на местно ниво в посока намаляване различията и отклоненията при местното данъчно облагане и изсветляване на финансовото измерение на сделките

с имоти. Включените в пакета данъчни закони предложения са в съответствие с дългогодишното ни настояване за изготвяне на съвместна оценка и намиране на решения на установени дефицити в нормативната уредба във връзка с облагането с местни данъци и такси.

II. Неотразени предложения на НСОРБ по Бюджет`2024

На основание чл. 77, ал. 1 от Закона за публичните финанси и в сроковете по бюджетната процедура, Националното сдружение на общините в Република България своевременно обосноваваше предложенията на общините за общия размер на основните бюджетни взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет за 2024 г. и ги представяше в Министерство на финансите.

Предложеният със Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2024 г. общ размер на основните бюджетни взаимоотношения покрива почти 73 % от предложенията на НСОРБ, но по секторните политики общинска администрация, здравеопазване, култура, отбрана и сигурност и за трансферите за местни дейности – са осигурени едва 23% от предложенията на общините по Бюджет`2024.

На основание гореизложеното, **предлагаме допълнително увеличение**, вкл. и чрез предвиждане на целеви ресурс в държавния бюджет (вкл. и чрез разпоредбите на чл. 1, ал. 5 от проекта на ЗДБРБ за 2024 г.) за:

1. Увеличение на средствата за делегирана от държавата дейност „Общинска администрация“ общо с 94,3 млн. лв. спрямо 2023 г. за постигане на 10 % ръст, съгласно договореностите между МФ и НСОРБ от 10.11.2023 г., както и ясно и еднозначно разписване на средствата по стандарта в чл.1, ал.5 и чл. 54, колони 2а и 2б.

Мотиви и разчети за направеното предложение:

1.1. В чл. 1, ал. 5, т. 9. „ОБЛАСТ ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ“, 9.2. „За възнаграждения на кметски наместници“, **разчетената сума да се увеличи с 15 млн. лв.** (общо 32,1 млн. лв.), за да се осигури възнаграждение не по-ниско поне от размера на новата минимална работна заплата за страната през 2024 г. Предвидените средства в размер на 18,1 млн. лв. за кметски наместници на 1 842 населени места са крайно недостатъчни, тъй като с тях се осигурява брутна месечна заплата за един кметски наместник в размер на около 630 лв. Тази сума е значително по-ниска от минималната работна заплата, предвидена за 2024 г. Следва да бъде отчетено, че поради отдалечеността между населените места с под 100 жители и други местни специфики, не е реалистично да се очаква, че един кметски наместник би могъл ефективно да изпълнява своите правомощия в две и повече населени места или пък да работи на половин работен ден.

1.2. В чл. 1, ал. 5, т.9 „ОБЛАСТ ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ“, т.9.1.1. са заложили **32 млн. лв.** за делегирана от държавата дейност „Общинска

администрация“. За сумата не е предвидена разбивка, нито пояснения и се налага да налучкваме за какви цели ще се ползва. Приемаме, че средствата, предвидени по чл. 1, ал. 5, т. 9, подточка 9.1.1. се отнасят до компонент 2b на чл. 54 - за „служители в общинска администрация“. За постигане на договорения по време на преговорите ръст от 10 % , тази сума следва да бъде 47 млн. лв. (увеличена **допълнително с 15 млн. лв.**)

1.3. Никъде не е предвиден ръст на средствата за компонент „кметове“, в който да се отразят новите 1 026 кметове на населени места. Във писмо № 91-00-153/09.11.2023 г. на МФ е посочено, че допълнителните средства за новите изборни длъжности в кметствата с население от 100 до 349 жители, в които на местните избори бяха избрани кметове, са в размер на 43 млн. лв. След добавянето на този нов ангажимент и приспадането на 35,8 млн. лв. за възнагражденията на досегашните кметски наместници в тези населени места от сумата за 2023 г. по компонент 2а “кметове“ (106,6 млн. лв.), за изборните длъжности в общините би следвало да бъдат предвидени общо 113,8 млн. лв., а при договорен ръст от 10 на сто – средствата по този компонент следва да бъдат не по-малко от 125,1 млн. лв. Не осигуряването на необходимия ресурс за възнаграждения на изборните длъжности не е възможно да бъде компенсирано от общинския бюджет, поради това, че броят на населените места с избрани кметове на населени места в повечето общини е значителен. В тази връзка настояваме **компонентът „кметове“ да бъде увеличен с 32,3 млн. лв.** (разликата между 92,8 млн. лв. за 2023 г. и 125,1 млн. лв., колкото следва да бъде в 2024 г.)

1.4. Горепосочените промени да бъдат отразени съответно в таблиците по чл. 53 и чл. 54 и в чл. 1, ал. 2, Раздел III. БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИ) - НЕТО, т. 1.1. Общините.

2. Общата изравнителна субсидия да бъде увеличена със 164 млн. лв. повече, спрямо ЗДБРБ за 2023 г., като в това увеличение се консолидира и трансфера за компенсиране ръста на минималната работна заплата. Т.е. общият размер на тази субсидия да бъде не по-малко от 568 млн. лв. (*при 404 млн. лв. за 2023 г. и 50 млн. лв. доп. целеви трансфер за МРЗ в местните дейности или общо за предходната година 454 млн. лв.*), което е с 25% повече. В механизма за разпределение на общата изравнителна субсидия да бъдат добавени два нови компонента, до които достъп да имат всички 265 общини, което да намали напрежението в общините без достъп, без ръст или с незначително увеличение на тази жизненоважна субсидия.

Мотиви: Предложението е отразено частично по време на преговорите, като е поет ангажимент за осигуряване на 60 млн. лв., по аналогия на предходната година като отделен трансфер за други целеви разходи за местни дейности. Остават неудовлетворени предложенията за останалите 104 млн. лв., до които достъп да имат всички 265 общини.

Поради сериозното увеличение на минималната работна заплата за 2024 г. (с 19,6%), което на място в общините – за местните дейности не би могло да се осигури единствено и само със съкращения и увеличения на местните такси и цени на услуги, предлагаме поне 40 млн. лв. от това увеличение да бъде разпределено между всички общини като компенсиращ компонент. Чрез този ресурс да бъдат подкрепени част от разходите в местните дейности и дофинансирането, обусловени от ръста на минималната работна заплата (МРЗ) през 2024 г. и следващите години. Трансферът да бъде предоставен не за достигане на МРЗ, а за компенсиране на нейното увеличение.

В частта местни дейности един от сериозните разходи е този за персонала, пряко предоставящ местните услуги, основно в сферата на комуналното стопанство. В резултат на разчетеното увеличение на минималната работна заплата е необходимо увеличение на възнагражденията не само на хората, наети на МРЗ, но и да бъде запазена диференциацията на заплатите, съобразно квалификацията, изпълняваните задачи и отговорностите на заетите.

Останалата част от увеличението – 64 млн. лв. да се ползва за въвеждане на нов компонент, който да компенсира 50 на сто от намалението на постъпленията от местни данъци, произтичащо от провежданата държавна политика за определяне на данъчните облекчения (*за основно жилище, за определени уязвими групи и различни категории лица и др.*). По данни на НСОРБ (*проучване с участието на 207 общини*) тези облекчения формират „загуба“ от над 105 млн. лв., което е средно 7,7 % от данъчните приходи. Предложението е в съответствие с Конституцията РБ, ЗМСМА и с чл. 45, ал. 2 от ЗПФ. Въпреки, че до сега на общините не е предоставян отделен трансфер за финансовите компенсации от държавата (*по чл. 52, ал. 1, т. 1, б. „д“ от ЗПФ*), подобна практика съществува през годините назад и тази компенсация е била осигурявана в рамките на общата изравнителна субсидия.

3. Целевата субсидия за капиталови разходи да бъде увеличена със 106,7 млн. лв. (25%) повече, спрямо ЗДБРБ за 2023 г., като част от сумата на увеличението би могла да се разпреди по общини по нов компонент за пътна безопасност. Т.е. общият размер на ЦСКР да бъде не по-малко от 533 млн. лв., при 426,3 млн. лв. за 2023 г. По този начин ще се преодолее и ситуацията, при която за 47 общини ще има намаление в размера на целевата субсидия за капиталови разходи (*достигащи 17% за най-малката община в страната*), спрямо ЗДБРБ за 2023 г., повечето от които са малки и с нисък приходен капацитет. Настояваме и за повторна проверка на начина на прилагане на механизма за разпределение на целевата субсидия за капиталови разходи по общини, както и на използваните данни.

4. Трансферът за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища да бъде увеличен с 12,1 млн. лв. (25%), спрямо ЗДБРБ за 2023 г., който въпреки общото увеличение на цените на материалите и горивата не е променян от 2021 г.

Т.е. общият размер на средствата за зимно поддържане да бъде не по-малко от 60,3 млн. лв., при 48,2 млн. лв. за 2023 г. Аналогично на аргументите по т. 3, няма да бъде допуснато да има намаления, спрямо предходната година на трансфера за 43 общини.

5. Общата субсидия за делегираните от държавата дейности във функциите „Отбрана и сигурност“, „Здравеопазване“ и група „Култура“ да бъде увеличена допълнително с минимум 118 млн. лв., както следва:

- **Отбрана и сигурност - с 14,4 млн. лв.** под формата на нов стандарт за пътна безопасност;
- **Здравеопазване – с 44 млн. лв.** за училищно и детско здравеопазване;
- **Култура – с 59,6 млн. лв.** за културните организации, финансирани чрез и от общинските бюджети.

Мотиви: С тези допълнителни средства ще бъде осигурен ресурс както за нормалното функциониране на публичните услуги с висок обществен интерес, така и за продължаване реформите в сферата на пътната безопасност, здравеопазването и културата.

III. Конкретни предложения на НСОРБ за включване в текстовете на Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2024 г.

1. В чл. 1, ал. 5, т. 9. „ОБЛАСТ ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ“, 9.2. „За възнаграждения на кметски наместници“, разчетената сума да се увеличи с 15 млн. лв. (общо 32,1 млн. лв.), за да се осигури възнаграждение не по-ниско поне от размера на новата минимална работна заплата за страната през 2024 г.

2. В чл. 1, ал. 5, т.9 „ОБЛАСТ ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ“, т.9.1.1. да се увеличи заложеният ресурс за делегирана от държавата дейност „Общинска администрация“ в размер на 32 млн. лв. с допълнителни 15 млн. лв. с цел постигане на договорения по време на преговорите между МФ и НСОРБ ръст от 10 % (общият размер на средствата да стане 47 млн. лв.).

3. В таблицата по чл. 54, компонентът „кметове“ да бъде увеличен с 32,3 млн. лв. с цел осигуряване на ресурс за възнаграждения за новите 1 026 кметове на населени места (разликата между 92,8 млн. лв. за 2023 г. и 125,1 млн. лв., колкото следва да бъде в 2024 г.).

4. Горепосочените промени да бъдат отразени съответно в таблиците по чл. 53 и чл. 54 и в чл. 1, ал. 2, Раздел III. БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИ) - НЕТО, т. 1.1. Общините.

4. В чл. 56 да отпадне ал. 4.

Мотиви: Целевата субсидия за капиталови разходи е трайно установено бюджетно взаимоотношение съгласно ЗПФ (чл. 52). Средствата за общините се разпределят на базата на утвърден със ЗДБРБ механизъм, по обективни и измерими показатели. Разходването на средствата от целевата субсидия за капиталови разходи е само за инвестиции, които се възлагат по ЗОП. Строителният цикъл често надхвърля бюджетната година и въвеждането на предвиденото изискване в ал. 4 на чл. 56 ще доведе до усложняване на процеса и обезсилване на поименните списъци в края на годината. Също така, липсата на издадена фактура към края на годината не е основание за непредоставянето на пълния размер на целевата субсидия, определена със ЗДБРБ и разходването ѝ за същата цел през следващата съгласно чл. 129, ал. 2 от ЗПФ.

5. В чл. 57, ал. 1 след думите „по механизъм“ се добавя „и в срокове“.

Мотиви: Предложението е в съответствие с практиката, установена съгласно чл. 55 от ЗДБРБ за 2023 г. и цели трайното определяне, с постановлението за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2024 г. не само на механизма, но и на сроковете, в които общините да могат да внасят съответните предложения за трансформиране на целевата субсидия за капиталови разходи в трансфер за други целеви разходи.

6. В чл. 87, чл. 89 и в чл. 90 думите „е сключен договор с изпълнител“ се заменят с „е обявена процедура по чл. 18, ал. 1 от Закона за обществените поръчки и тя не е прекратена, и/или изпълнението на дейностите и разплащанията за обектите не са приключили“.

Мотиви: Предложението е редакционно и цели разходване на средствата, за целта за която са отпуснати, като отчита факта, че в случаите на обявена обществена поръчка е възможно, поради съдебно оспорване на конкретна процедура по ЗОП, към предложената с проекта дата – 31.12.2023 г. да не е сключен договор.

7. В чл. 91, текстът става ал. 1 и се добавя нова ал. 2 със следното съдържание:

(2) Неусвоените към 31 декември 2023 г. средства по бюджетите на общините от трансфери по чл. 52, ал. 1, т. 1, буква „а“ от Закона за публичните финанси, постъпили през предходни години, могат да се разходват по решение на общинския съвет за делегираните от държавата дейности във всички функции, в т.ч. за капиталови разходи, ако това не противоречи на условията, определени в нормативния акт, с който са одобрени.“

Мотиви: Предложението цели продължаване и през 2024 г. на действието на добре работещата норма на чл. 87 от ЗДБРБ за 2023 г. Подобна разпоредба ще осигури по-широки възможности за ефективно разходване по решение на общинските съвети на неусвоените преходни остатъци от предходни години в делегираните от държавата дейности, , вкл. и за капиталови разходи.

8. Предлагаме чл. 93 да отпадне.

Мотиви: Разпоредбите на Глава осма „а“ от Закона за публичните финанси подробно определят условията за общините с финансови затруднения и не предвиждат въвеждането на допълнителни условия с ежегодния закон за държавния бюджет. В тази връзка считаме за нецелесъобразно определянето на нова група общини с финансови затруднения, т.е. общини, за които при изпълнение на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, наличните към края на 2023 г. просрочени задължения към доставчици в отчетна група сметки за средства от Европейския съюз надвишават 50 на сто от отчетените към края на годината разходи по бюджета на общината, тъй като подобен фискален показател не е установен в ЗПФ. Разплащанията по европейски проекти зависят от сроковете за реализиране на междинните и окончателните плащания и евентуално забавяне от страна на управляващите органи в края на годината би поставило неоснователно общините в категорията „общини с финансови затруднения“.

9. Разпоредбата на чл. 95 да добие следната редакция:

„Чл. 95. По решение на общинските съвети може да се определи, че разходите за издръжка в делегираните от държавата дейности в сферата на образованието, социалните услуги и културата, финансирани по стандарти и нормативи съгласно решение на Министерския съвет, могат да бъдат в размер на не по-малко от 11 на сто от разходите в съответната функция.“

Мотиви: Предложението е редакционно и цели спазване на конституционно установеното правомощие на общинските съвети да приемат самостоятелни бюджети, извън републиканския. Следва да бъде отчитано, че стандартите за финансиране на делегираните от държавата дейности служат за определянето на общата субсидия за делегираните от държавата дейности по общини, като с тях или с друг нормативен акт не се въвежда задължително процентно разпределение на видове разходи, които общините могат да финансират.

10. Предлагаме чл. 99, ал. 1 да добие следната редакция:

„Чл. 99. (1) За унифициране на счетоводните процеси, по предложение на кмета на общината може да бъде въведена Интегрирана финансово-информационна система за общините съгласно одобрен от министъра на финансите план за нейното внедряване. Кметовете на общини, включени в плана за 2024 г., оказват съдействие на изпълнителя на проекта за въвеждането на системата.“

Мотиви: Съгласно изискванията на Закона за публичните финанси и Закона за счетоводството и указанията на Министерство на финансите, всяка една община има единна счетоводна система, която се използва и е интегрирана във всички разпоредители от по-ниска степен. С тези системи общините консолидират в своите отчети отчетите на значително по-висок брой второстепенни и от по-ниска

степен разпоредители с бюджет, за разлика от останалите първостепенни разпоредители. Отчетите на общините също така подлежат и на задължителна заверка от Сметна палата и се представят в Министерство на финансите, което намалява риска от пропуски и невярно счетоводно отчитане. Също така, в повечето общини финансово – счетоводните системи осигуряват обмен на данни и информация с други информационни системи, използвани на местно ниво – деловодни системи, системи за управление на човешките ресурси и т.н. Задължителното преминаване към нов софтуер във всички случаи е свързано с наличието на лицензи и за всички второстепенни и от по-ниска степен разпоредители, с технологично време за мигриране на данните, за обучения на счетоводните екипи, за изчистване на грешки и др. В тази връзка и поради липсата на трайна разпоредба, например в Закона за счетоводството за единно прилагане на национално ниво на цитираната интегрирана финансово-информационна система, предлагаме създаването на възможност за заявяване от страна на общините, които имат потребност и готовност за нейното внедряване.

11. В Приложението към чл. 53 „Механизъм за определяне на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините под формата на субсидии за 2024 г.“:

- да се добави нов компонент към формулата за разпределение на общата изравнителна субсидия в размер на 60 млн. лв., разпределен между всички 265 общини за компенсиране ръста на минималната работна заплата през 2024 г.;
- в „С4 – размер на целевата субсидия за капиталови разходи за конкретната община“ да се поясни кои данни за население и населени места се използват *(по аналогия на подробното описание на източниците на данни, с които се определя размера на ОИС по общини)*.

IV. Позиция на Министерството на финансите

Министерството на финансите с предвидените с проекта на ЗДБРБ за 2024 г. финансови параметри по бюджетите на общините продължава усилията, насочени към укрепване на техните възможности за устойчиво и балансирано развитие.

Размерите на основните бюджетни взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините са определени в съответствие с основните макроикономически допускания на актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2024 - 2026 г. и възможностите на държавния бюджет, както за осигуряване на делегираните от държавата дейности, така и на трансферите за местните дейности през 2024 г.

В проекта на ЗДБРБ за 2024 г. са предвидени **основни бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 7 812,5 млн. лв., в т.ч.:

- обща субсидия за държавни дейности – 6 928,0 млн. лв., с ръст от 840,2 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2023 г.;
- обща изравнителна субсидия – 410,0 млн. лв., ръст от 6,0 млн. лв. спрямо ЗДБРБ за 2023 г.;
- трансфер за зимно поддържане и снегочистване на общинските пътища – 48,2 млн. лв.;
- целева субсидия за капиталови разходи – 426,3 млн. лв.

Допълнително в бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на общините в проекта на ЗДБРБ за 2024 г. като трансфер за други целеви разходи за местни дейности са предвидени 60,0 млн. лв. за достигане на минималната работна заплата за 2024 г. в местните дейности на общините.

Разходите на общините по КФП за 2024 г. спрямо програмата за 2023 г. бележат номинален ръст от 558,9 млн. лв.

Предвидени са разходи за 2024 г. в размер на 10 030,1 млн. лв., които като относителен дял достигат 4,9% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 12,7%.

Предвидените за 2024 г. разходи за делегираните от държавата дейности са в размер на 7 070,9 млн. лв., като са увеличени спрямо 2023 г. с 840,2 млн. лв., които са изцяло за текущи разходи и са по видове, както следва:

- Увеличение на заплатите на педагогическите специалисти в образованието до 125% от СБРЗ за 2023 г. – 246,3 млн. лв.

- Увеличение на заплатите на педагозите в здравеопазването до 125% от СБРЗ за 2023 г. – 2,3 млн. лв.
- Ефект от увеличение на МРЗ от 780 лв. на 933 лв. – 321,7 млн. лв.
- Ефект от промяна в натуралните показатели – 113,9 млн. лв.
- Ефект от увеличението на издръжката с 5% – 70,5 млн. лв.
- Ефект от увеличение на норматива за издръжка в детските градини до 1 125 лв. – 63,3 млн. лв.
- Ефект от изменението на стандарти в образованието считано от 01.10.2023 г. – 26,6 млн. лв.
- Ефект от увеличение на МОД за 2024 г. – 4,2 млн. лв.
- Ефект от продължаване на политики по чл. 1, ал. 5 от ЗДБРБ за 2023 г. – 5,1 млн. лв.

За 2024 г. за делегираната от държавата дейност **„Общинска администрация“** е разчетено увеличение спрямо ЗДБРБ за 2023 г., както следва:

- 6,4 млн. лв. за ефекта от МРЗ и МОД и за осигуряване на нарастващия брой кметове
- 18,1 млн. лв. за кметски наместници
- 32,0 млн. лв. за подходна политика в „Общинска администрация“.

Постигнато е увеличение на разходите за персонал с 10% спрямо ЗДБРБ за 2023 г.

За **предучилищното и училищното образование** за 2024 г. са предвидени и допълнителни средства за:

- увеличение на разходите за храна и издръжка на децата и учениците в образователни институции - 93,3 млн. лв.;
- за учебници, учебни комплекти и познавателни книжки - 88,0 млн. лв.;
- за Национална програма „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“ за покриване на недостига на средства за изплащане на обезщетения на персонала в системата на образованието - 80,0 млн. лв.;
- за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища - 86,8 млн. лв.;
- за изграждане и основен ремонт на спортни площадки и физкултурни салони в държавните и общинските училища - 50,0 млн. лв.;

За 2024 г. са предвидени допълнително 10,0 млн. лв. за запазване размера и за продължаване политиката за компенсиране на разходите за отглеждане, възпитание и обучение на деца, които не са приети в детски градини и училища и

12,0 млн. лв. за деца, които не са приети в детски ясли и яслени групи в детски градини.

В областта на **спорта** през 2024 г. допълнително е предвидено реализиране на Национална програма за споделено финансиране на инвестиционни спортни проекти с индикативен размер на разходи до 10,0 млн. лв. за финансово подпомагане на одобрени спортни проекти.

В областта на **културата** за 2024 г. допълнително са предвидени 28,5 млн. лв., които да бъдат разпределени по методика, свързана с извършена дейност, разработена от министъра на културата, за постигнати резултати в държавните културни институти в областта на културното и аудиовизуално наследство и библиотечното дело, в музеите, художествените галерии и библиотеките с регионален характер, и в читалищата, както и за реализиране на културни програми в чужбина, планове за управление и опазване на недвижимо културно наследство.

В областта на **транспорта** за 2024 г. в проекта на ЗДБРБ за 2024 г. са предвидени 188,0 млн. лв., в т.ч. 89,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 99,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Допълнително за 2024 г. са предвидени средства:

- за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници се предвиждат средства в размер съответно на 158,5 млн. лв. за 2024 г.;
- за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование предвидените средства за периода 2024-2026 г. са по 69,3 млн. лв. на година.

В текстовете към ЗДБРБ за 2024 г. е предвидено създаването на Национална инвестиционна програма за финансиране на общински проекти, с ясно разпределение на проектите между всички 265 общини по критерии, които ще бъдат заложили и в Закона за държавния бюджет за 2024 г. Броят на проектите, които всяка община може да заяви за финансиране със средства от Националната инвестиционна програма няма да бъде ограничен. Предвижда се крайният срок за изпълнение на проектите да е тригодишен – или до 31.12.2026 година. В проекта на ЗДБРБ за 2024 г. е предвидена разпоредба, съгласно която министърът на регионалното развитие и благоустройството сключва с кметовете на общините споразумения, със срок на изпълнение до 31.12.2026 г., за финансиране на основен ремонт и реконструкция на улици и общински пътища, основен ремонт, реконструкция и изграждане на ВиК системи и съоръжения, представляващи публична общинска собственост, както и за основен ремонт и реконструкция на

сгради, публична общинска собственост, в т.ч. в които се осъществяват дейности в областта на културата, с изключение на обекти, представляващи недвижими културни ценности, както и за благоустройствени дейности в населените места.

Предвидена е възможност неусвоените към 31 декември 2023 г. средства по бюджетите на общините от субсидия за делегираните от държавата дейности, постъпили през предходни години, да се разходват по решение на общинския съвет за делегираните от държавата дейности във всички функции, в т.ч. за капиталови разходи, ако това не противоречи на условията, определени в нормативния акт, с който са одобрени.

Запазена е възможността за трансформиране на целевата субсидия за капиталови разходи в трансфер за други целеви разходи на общината за извършване на неотложни текущи ремонти на общински пътища, на улична мрежа и на сгради, публична общинска собственост по ред и условия, определени с постановлението за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2024 г.

Използваните показатели при прилагането на механизмите за разпределение по общини на изравнителната субсидия, целевата субсидия за капиталови разходи и трансфера за зимно поддържане и снегочистване на общински пътища са на база данни на НСИ към 31 декември 2022 г. за брой население, брой населени места, вкл. тези без население и с население до 10 души и населени места с кодове 6, 7 и 8 по ЕКАТТЕ, а за дължината на общинските пътища - по данни на Министерството на регионалното развитие и благоустройството към месец септември 2023 г.

Промените в стойностите на тези показатели за 2024 г. водят до съответните промени в размерите на трансферите по общини за 2024 г. спрямо 2023 г.

**ЗА НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ
НА ОБЩИНИТЕ В Р БЪЛГАРИЯ**

ДАНИЕЛ ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА НСО РБ
КМЕТ НА ОБЩИНА
ВЕЛИКО ТЪРНОВО

**ЗА МИНИСТЕРСТВО
НА ФИНАНСИТЕ**

АСЕН ВАСИЛЕВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

23 ноември 2023 г., София